

Становище на Деспина Александрова Кънева
Специалност Урбанизъм, Университет по архитектура, строителство и
геодезия на тема:

**„Осигуряване на висок жизнен стандарт в българските градове и села
до 2030 г. – възможно ли е и как да го постигнем?“**

Осигуряването на висок жизнен стандарт в българските градове и села до 2030г. е възможно чрез залагане на дългосрочна политика на всички нива на управление и планиране и определяне на краткосрочни мерки и действия за нейното изпълнение, които целенасочено да бъдат следвани. В контекста на променящата се глобална среда е необходимо създаване на условия за развитие на регионалния и местния потенциал чрез качествено и достъпно образование, иновации и предприемачество за осигуряване на конкурентоспособност. От друга страна, следва да се насърчи опазването и съхранението на идентичността на българските градове и села, на техните традиции и култура, чрез използване на гъвкави механизми за включване на местните ресурси, население и знание.

Обща рамка – дългосрочна политика и краткосрочни мерки

Българските населени места се нуждаят от начин на управление, който е насочен към осъществяване на връзки между политиките, фокусирани върху селските райони и тези, които разглеждат въпроса за развитието на градските центрове. Трудността на задачата се изразява в координирането между секторните стратегии. Именно тук се явява и ролята на пространственото планиране и регионалното развитие, чрез които биха могли да се обвържат политиките на хоризонтално ниво. Целта е създаването на балансирано териториално развитие между основните урбанистични центрове и периферните селски райони чрез специфични програми за развитие на всеки един конкретен регион.

Така например действията, насочени към промяна на физическата среда безспорно са важни, но не трябва да бъдат самоцелни. В условията на глобализация и динамична урбанизация се увеличават неравенствата, поради което е необходимо включването на програми, насочени към справянето със социално-икономическите проблеми, изискващи повече време за изпълнение, но имащи по-дългосрочен ефект. Те от своя страна могат да бъдат осъществени с краткосрочни

„Осигуряване на висок жизнен стандарт в българските градове и села до 2030 г.
– възможно ли е и как да го постигнем?“

мерки в приоритетните области, които да бъдат приложени едновременно и съвместно. В този процес е важно реализирането на партньорства между различните заинтересовани страни, най-вече на местно ниво, които да гарантират прилагането на стратегии от по-високите нива на практика. Диалогът с ползвателите на средствата може да се реализира чрез платформи за визии с различен обхват и формат – от трансгранично сътрудничество между регионите и градовете до партньорство между регионите, градовете и местните общности.

Развитие на българските градове и села

В процеса на укрепване на българските регионални мрежи и партньорства една от основните цели е постигането на социално-икономическо развитие на населените места. То следва да се осъществи чрез насърчаване на връзката между централните, от гледна точка на икономически активности, градски агломерации и периферните селски райони. Градските ядра са в основата на социално-икономическото развитие. Техният потенциал за растеж, иновации, изследвания и възможността им за предлагане на качествено обслужване и обитаване, би поставил българските градове в полето на европейската мрежа за сътрудничество с други градове. Това обаче следва да се осъществява балансирано с цел намаляване на различията между тях и селата за цялостно пространствено, териториално и социално-икономическо развитие на България.

Развитието на селските райони би следвало да се разшири отвъд сферата на селското стопанство, което би поставило фокуса върху самото място и инвестициите в него, а не толкова върху сектора и субсидиите. По този начин чрез включване на разнообразни аспекти и отчитане на потенциалите на конкретното място при промяна на тенденциите българските села биха се съхранили и развили. Икономическият растеж на селските райони би могъл да се осъществи чрез затваряне на производствения цикъл до създаването на продукти с помощта на подходящи финансови механизми. От друга страна, природните и културни потенциали на малките населени места в България могат да се използват като стимул за социално-икономическо развитие чрез насърчаване на заетост и образование, които са свързани с местните ресурси и потребности. Преквалификацията и развиването на нови умения и знания са едни от меките мерки, които биха повлияли положително за приобщаването на по-малките населени места към мрежата от урбанистични центрове както на национално, така и на наднационално ниво.

Опазване на идентичността на мястото

В стремежа за развитие следва да не се забравя уникалната идентичност и дух на българските градове и села. Характеристиките на региона, било то природни или културно-исторически, са „добавената стойност“ на мястото и отражение на протичащите социални процеси. Би следвало те да не се разглеждат просто като инструмент за развитие на глобалната икономика, но и като начин за трансформиране на местното знание в ресурси за осигуряване на самоподдържаща се местна общност.

Една от основните трудности пред българските градове е свързана със съхранението на тяхната идентичност и опазването на околната среда в лицето на глобално развиващия се свят. Възможно решение е стимулирането на икономика, базирана на знанието, което да доведе до осигуряване на равен достъп до участие в процесите на вземане на решения и укрепване на общностите. Не по-малка е ролята на българското село в този процес. Осъзнаването на значението на тези места за приемствеността между поколенията и развитието на общностите, е първата стъпка за съхранение на връзката със селото, занаятите и традициите. По този начин би могло да се постигне осигуряване на висок жизнен стандарт и развиване на здрави населени места с чувствителност към духа на мястото.

Ролята на планирането

Всичко това следва да се предвиди с оглед на непрестанно променящата се среда. Т.е. да се потърси дългосрочна ефективност, която да отговаря на потребностите на хората както до 2030г., така след нея. Това предполага участието на различни заинтересовани страни и мултидисциплинарни екипи в процеса на вземане на решения. Ролята на планирането, базирано на задълбочени изследвания и проучвания, в този процес е да насърчава включването на местното население, като защитава публичния интерес и същевременно стимулира различията, но и емпатията между участниците, които формират идентичността на мястото и дават възможност за неговото развитие. Те от своя страна следва да продължат процеса за осъществяване на планираните политики, стратегии, действия и мерки. По този начин българските селски райони биха могли да се развият, а градските агломерации – да се опазят.

Деспина Кънева